

I 2030 er Region Midtjylland en international vækstregion i et sammenhængende Danmark

UDKAST

3. august 2011

(Efter seminar for Det Rådgivende Udvalg for Regional Udvikling 28. – 29. juni 2011)

Indhold

Kursen er lagt – nu fortsætter samarbejdet	3
De bærende samarbejdsprincipper	3
Vision 2030	4
Klimatilpasning	6
Energi og miljø	8
Uddannelse	10
Byer og landskab	12
Mobilitet	14
Erhverv	16
Kultur	18
Sundhed	20

Kursen er lagt – nu fortsætter samarbejdet

Det er med stor glæde, at jeg kan præsentere den reviderede regionale udviklingsplan, som rummer den strategi, der skal gøre Region Midtjylland til en international vækstregion i et sammenhængende Danmark frem mod 2030.

Det vil kræve øget samspil, mere viden og bæredygtighed på alle indsatsområder.

I udarbejdelsen af den nye regionale udviklingsplan har vi kunnet bygge videre på det tætte og tillidsfulde samarbejde med kommunerne, som vi opnåede under tilblivelsen af den første regionale udviklingsplan i 2007. Det betyder, at vi denne gang har turdet skærpe vore målsætninger og forventninger til hinanden.

Nu har vi det dialogværktøj, som den regionale udviklingsplan skal være. Og nu starter det egentlige arbejde, som jeg på Regionsrådets vegne vil opfordre alle regionale aktører til at indgå i.

Der er behov for samarbejde for at kunne imødegå vore fælles udfordringer og realisere vore fælles visioner.

Bent Hansen
Formand for regionsrådet
i Region Midtjylland

De bærende samarbejdsprincipper

Allerede under tilblivelsen af den første regionale udviklingsplan i 2007 formulerede regionsrådet og alle 19 kommuner et sæt principper for samarbejdet. Disse har været medvirkende til et tillidsfuldt samarbejde og fastholdes.

- 1 Den regionale udviklingsplan udnytter de styrkepositioner, der er i regionen.
- 2 Den regionale udviklingsplan fokuserer på de forskellige vilkår, der er for udvikling i de enkelte egne af regionen.

Vi vil:

- ▶ sikre kvalitet i udforskning og udvikling af potentialer med udsyn og bæredygtighed som de grundlæggende værdier.
- ▶ arbejde åbent, inviterende og med initiativ.
- ▶ i et målrettet strategisk samarbejde sikre koordinering, helhedstænkning, netværk og dialog på tværs af administrative og geografiske grænser.
- ▶ udnytte og synliggøre synergier geografisk og tematisk.
- ▶ i fællesskab bruge vores direkte og indirekte indflydelse til at påvirke forhold, der har betydning for den midtjyske region.
- ▶ forpligte hinanden til at gøre opmærksom på, når initiativer fraviger fællesskabets vision.

Regionens overordnede udfordringer:

Globalt klima

Stigende vandstande, monsteregn og risiko for forurening af grundvandet. Miljø- og ressourcemæssige udfordringer, behov for at finde tilstrækkelige alternativer til fossilt brændsel samt nedbringe CO₂-udslip.

Økonomi

Globaliseringens virkninger for kompetenceudvikling, erhvervsudvikling og økonomi er en særlig udfordring. I Danmark oplever vi lav produktivitetstigning og relativt høje produktionsomkostninger. De offentlige budgetter er under pres på grund af øget efterspørgsel af velfærdsydelse.

Demografi

Udvikling med flere ældre, befolkningsvækst i primært de østlige og sydlige egne i regionen samt stagnation eller befolkningstilbagegang i de primært nordlige og vestlige egne i regionen. Med den aldrende befolkning, særligt i vestlige og nordlige egne kommer mangel på arbejdskraft.

Uddannelse

Fremtidigt vil der være stadigt stigende behov for faglært arbejdskraft og arbejdskraft med videregående uddannelse. Tilsvarende vil behovet for ufaglærte svinde.

Social lighed hænger tæt sammen med lighed i uddannelsesniveau. Sundhedstilstand og tilknytning til arbejdsmarkedet er i høj grad bestemt af den enkeltes uddannelsesniveau. Social ulighed medfører bl. a. stigende velfærdsudgifter.

Vision 2030

Region Midtjylland er en international vækstregion i et sammenhængende Danmark

Visionen, som regionen og de 19 kommuner udformede i den første regionale udviklingsplan, fastholdes:

I 2030 skal Region Midtjylland være en international vækstregion i et sammenhængende Danmark.

Region Midtjylland ønsker at udbygge de regionale og lokale styrkepositioner gennem bedre samspil, mere uddannelse og livslang læring, mere vedvarende energi, bedre mobilitet samt bedre sikring af vort grundvand og vor sundhed.

Vi skal turde arbejde langsigtet med at gøre de samfundsmæssige udfordringer til morgendagens nye forretningsområder, blandt andet ved at udvikle en langsigtet energi- og klimastrategi.

Det skal ske gennem et øget internationalt udsyn og samarbejde samt et forbedret samspil mellem offentlige og private aktører.

Et nyt offensivt samspil og samarbejde skal styrke kommunernes og byernes indbyrdes roller og opgaver som omdrejningspunkt for at fremme opfyldelsen af den fælles vision.

Gennem dialogen om den regionale udviklingsplanlægning, de kommunale strategier og øvrige aktørers strategier sikres at de fælles initiativer bliver til fælles bedste for den samlede regionale udvikling.

Strategien beskrives i det følgende under 8 indsatsområder, nemlig:

Klimatilpasning

I 2030 er klimaændringerne offensivt imødegået, og vi har omsat udfordringer til forretningsmuligheder og samfundsmæssige forbedringer

Energi og miljø

I 2030 har vi bragt regionen i front med bæredygtig energiforsyning, miljøvenlig innovation og cleantech

Uddannelse

I 2030 tilbyder vi alle borgere et uddannelsessystem, der er fleksibelt og sammenhængende og desuden tilgodeser samfundets behov for viden og kompetente medarbejdere

Byer og landskab

I 2030 indgår byer i samarbejde med deres opland og andre byer for at styrke hinanden og generere udvikling. Vi har sikret rent grundvand og jordbrug er i stigende grad overgået til bæredygtig drift

Mobilitet

I 2030 har vi udbygget vejnettet, indført miljøvenlige kollektive transportløsninger samt et fintmasket digitalt højhastighedsnetværk. Det giver fri tilgængelighed for borgere, varer og informationer - i regionen og i samspil med omverdenen.

Erhverv

I 2030 er der skabt et globalt konkurrencedygtigt erhvervsliv, der baserer sig på bæredygtig vækst og har formået at omsætte samfundets udfordringer til forretning

Kultur

I 2030 er alle opsat på at bringe kreative kompetencer i spil. Kulturlivet i Region Midtjylland favner fortid, nutid og fremtid

Sundhed

I 2030 tilbyder vi alle borgere et sundhedstilbud blandt de bedste i Europa – et sammenhængende system, der understøtter ansvar for egen trivsel

Klimatilpasning

Stigende vandstande og temperatur, monsterrregn, tørke om sommeren og våde vintré. Det betyder nye vilkår for en lang række sektorer og kræver tilpasning til nye tider.

Forandringerne fortsætter længe efter 2030, så planlægningshorisonten skal være væsentligt længere end sædvanligt.

Klimaet forandrer sig, og vi skal tilpasse os de nye vilkår. Vi forventer blandt andet:

- ▶ stigning i temperatur
- ▶ stigning i vinternedbøren og formentlig et fald i sommernedbøren
- ▶ tendens til flere episoder med meget kraftig nedbør, især om sommeren og efteråret
- ▶ øget tørkerisiko i vækstsæsonen
- ▶ stigende havvandsspejl

Men også muligheder for

- ▶ nye samarbejder og forretningsudvikling
- ▶ nye rekreative samspillet imellem mennesker og vand
- ▶ nye afgrøder og andre sæsoner
- ▶ nye turistattraktioner

I Region Midtjylland vil vi især fokusere på at tilpasse os de udfordringer og muligheder, de stigende og mere intense vandmængder stiller os overfor.

I 2030 er klimaændringerne offensivt imødegået, og vi har omsat udfordringer til forretningsmuligheder og samfundsmæssige forbedringer

Det vil sige:

- ▶ Ligeværdige hensyn til miljø, økonomi og sociale forhold er betegnende for den vedholdende klimaindsats i Region Midtjylland.
- ▶ Myndigheder, erhverv og brancheorganisationer udvikler i fællesskab klimavenlig arealanvendelsesstrategi og løser hermed udfordringen med periodevis overskydende eller manglende regnvand.
- ▶ Virksomheder og videninstitutioner beskæftiger sig i stigende grad med forskning og udvikling inden for klimatilpasning.
- ▶ Region Midtjylland og andre regionale aktører efterspørger bevidst nye klimavenlige løsninger med henblik på at fremme virksomhedernes interesse i at komme først med at udvikle dem.
- ▶ Borgerne får mere viden om klimatilpasning og om deres egne muligheder for at foretage ansvarlige valg – blandt andet ved, at uddannelsesinstitutioner på alle niveauer underviser i emnet.
- ▶ Stadig flere relevante regionale aktører indgår i internationale netværk, der bidrager med inspiration, ressourcer og viden.

Det gør regionsrådet:

- ▶ Tager initiativ til, at der i fællesskab blandt flest mulige regionale aktører udarbejdes en klimatilpasningsstrategi for Region Midtjylland om vand i balance, der rækker frem mod år 2100.
- ▶ Finder robuste proaktive klimatilpasningsløsninger, idet vi afsøger, hvordan forskellige sektors klimatilpasningsbehov kan bringes sammen i større hensigtsmæssige helheder, der understøttes af god planlægning. Det er en ny måde at organisere og gennemføre planlægning på.
- ▶ Bidrager til at opnå størst mulig bevidsthed og ansvarlighed for klimaet blandt borgere, myndigheder og virksomheder.
- ▶ Vedligeholder internationale netværk og bidrager derved til at bringe regionale aktører i kontakt med ny viden og med samarbejdspartnere bl.a. i EU.
- ▶ Deltager i udviklingsinitiativer til afklaring af, hvorledes vi kan tilpasse os ekstremvejrssituationer. Eksempelvis kan der udarbejdes strategier for bæredygtig markvanding og bæredygtig sikring af veje og andre tekniske anlæg.
- ▶ Analyserer behovet for drikkevand frem mod år 2100 for derved at tilvejebringe bedre grundlag for beslutninger vedrørende byudvikling og muligheder for lokalisering af fremtidige kildefelter til indvinding af drikkevand i regionen.
- ▶ Udarbejder analyser som stilles offentligt til rådighed med henblik på at afklare, hvor der er særlige behov eller interesser.

Det anbefaler regionsrådet:

- ▶ Kommuner, interesseorganisationer og private virksomheder i Region Midtjylland at indgå i netværk med henblik på at bringe ny viden i spil blandt de regionale aktører og derved fremme klimatilpasningsaktiviteter i regionen.
- ▶ Staten at skabe incitamentter for at gennemføre løsninger, der tager højde for klimaforandringerne, såvel ved renoveringer som ved nyanlæg.
- ▶ Staten at fastsætte et fælles niveau for, hvilken vandstandsstigning, der skal planlægges for.
- ▶ Staten at revidere planloven, så det bliver muligt for kommunerne i lokalplaner at stille krav i relation til klima og miljø ved for eksempel faste belægnings- og nedsivningskrav.
- ▶ Plan- og byggemyndigheder at tage hensyn til vandstandsændringer, lokal nedsivning og tilbageholdelse af overskudsvand.

Energi og miljø

Miljøet påvirkes af den måde, vi indretter os på. I Region Midtjylland har vi en særlig styrkeposition indenfor udvikling og anvendelse af vedvarende energi.

For at begrænse miljøpåvirkningerne, er det nødvendigt med en målrettet indsats for udvikling og implementering af miljørigtige løsninger.

Region Midtjylland fokuserer aktuelt på energi, og vil derfor bidrage til en udvikling, hvor energiforbruget mindskes væsentligt og anvendelsen af vedvarende energikilder i regionen forøges til mindst 50 % i 2030.

I forbindelse med oprensning af Høfte 42 har Region Midtjylland desuden været i front med udvikling af særlige oprensningsmetoder. Heri ligger en specialviden og -erfaring, som kan være relevant for myndigheder og virksomheder i ind- og udland.

Danmark er den relativt største producent af affald, og vi er specialister i at sortere og genanvende affald. Cradle to cradle (C2C) kan med fordel styrkes og stå stærkere i virksomhedernes overvejelser om at arbejde med at tilpasse strategi, miljø og innovationsledelsessystemer til morgendagens forretningsområder.

I 2030 har vi bragt regionen i front med bæredygtig energiforsyning, miljøvenlig innovation og cleantech

Det vil sige:

- ▶ I 2030 stammer mindst 50 % af energiforbruget i regionen fra vedvarende energikilder.
- ▶ Udledning af CO₂ og andre drivhusgasser reduceres.
- ▶ Ligeværdige hensyn til miljø, økonomi og sociale forhold er betegnende for den vedholdende miljøindsats i Region Midtjylland - også når det gælder forebyggelse af yderligere miljøpåvirkninger.
- ▶ I regionen udvikles og afprøves perspektivrige teknologier og løsninger indenfor bæredygtig energi.
- ▶ Affald skifter status fra at være et miljøproblem til at være en ressource.
- ▶ Biomasseressourcerne, herunder landbrugets restprodukter, anvendes mest bæredygtigt under hensyntagen til fødevarer, energi, natur og miljø.
- ▶ Digitaliseringens muligheder udnyttes, og der udvikles et sammenhængende intelligent energisystem, som kan håndtere udfordringerne forbundet med den stigende anvendelse af vedvarende energikilder.
- ▶ Regionen bliver et internationalt udstillingsvindue for bæredygtige løsninger på fremtidens miljømæssige udfordringer og for virksomhederne indenfor cleantec-området.

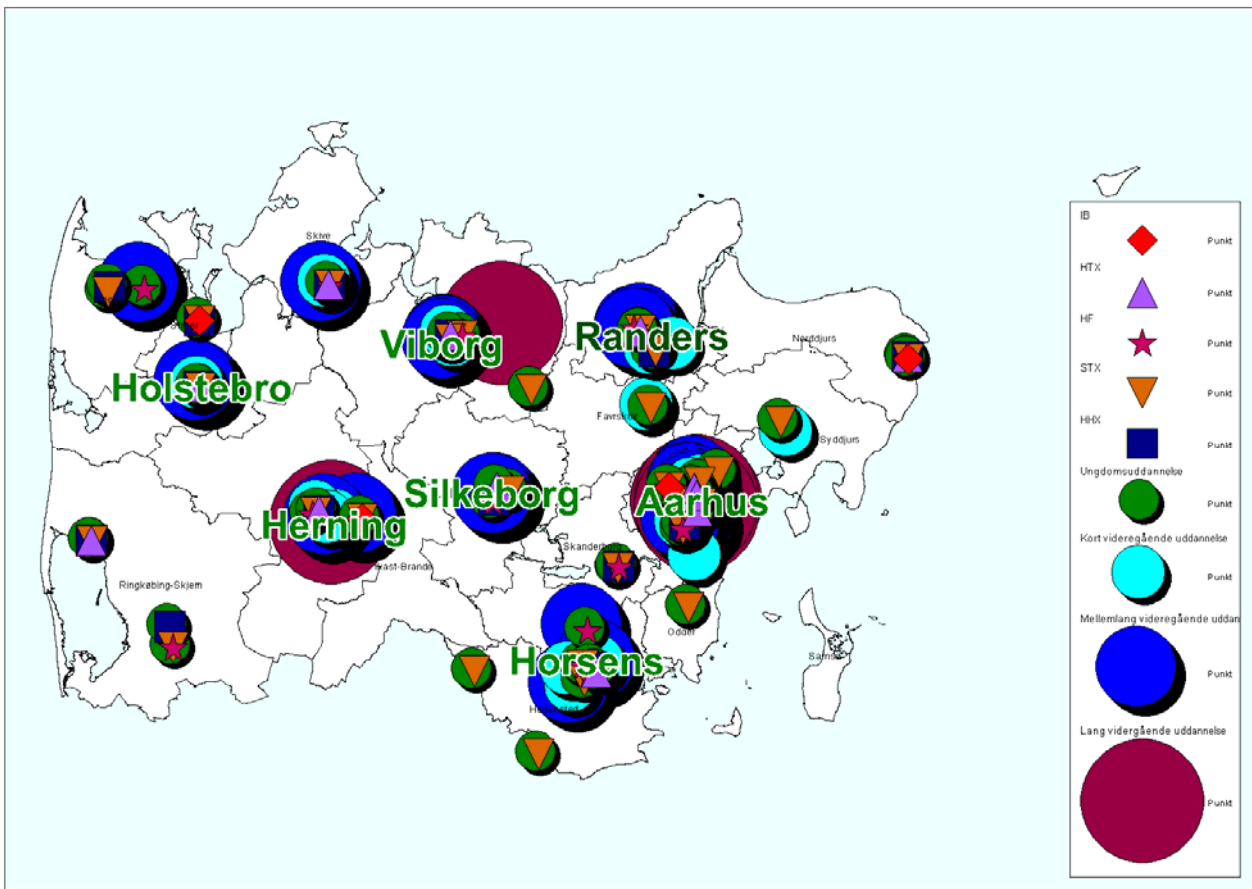
Det gør regionsrådet:

- ▶ Tager initiativ til at samarbejde med kommuner, energiselskaber og andre relevante aktører om at udarbejde en energiperspektiveringsplan med vision om 50% vedvarende energi i 2030 100% i 2050.
- ▶ Følger op på udviklingen i form af udarbejdelse af energi- og klimastrategier og lokale handlingsplaner.
- ▶ Der udarbejdes en plan for den fremtidige anvendelse af biomasseressourcerne under hensyntagen til fødevarer, energi, natur og miljø.
- ▶ Fremmer aktivt gennemførelse af energibesparelser og effektiviseringer.
- ▶ Region Midtjylland vil være sit ansvar bevidst og vælger derfor bæredygtige løsninger ved ombygning og nybyggeri. Vi vil efterspørge miljørigtige løsninger, også selvom de endnu ikke er opfundet.
- ▶ Fremmer initiativer med fokus på at udvikle partnerskaber og styrke samarbejder på tværs af geografi og med relevante aktører i ind- og udland blandt andet for at fremme cradle to cradle som princip.
- ▶ Understøtter udvikling og demonstration af fremtidens teknologi og forretningsmodeller med henblik på at skabe yderligere erhvervsudvikling og synergi.

Det anbefaler regionsrådet:

- ▶ Regionens kommuner i samspil med Region Midtjylland at anvende og efterspørge bæredygtige løsninger.
- ▶ Plan- og byggemyndigheder at planlægge og etablere nye energianlæg, så de placeres hensigtsmæssigt i forhold til den eksisterende energiinfrastruktur, så behovet for energi til eksempelvis transport og varme mindskes.
- ▶ Staten at arbejde for at sikre hensigtsmæssige rammer for udbygning af vedvarende energi, herunder etablering af nødvendige lovgivnings- og afgiftsmæssige vilkår.
- ▶ Staten at understøtte udviklingen af det danske forspring indenfor vedvarende energi ved fortsat at sikre bedre muligheder for test og afprøvning.

Uddannelse

Uddannelse til flere er en væsentlig forudsætning for den velfærd, der giver borgeren mulighed for sundhed, trivsel og velstand.

Alt for mange får ikke en uddannelse, og derfor er der udsigt til mangel på arbejdskraft med faglige og videregående uddannelser. Det er centralt at bringe talenterne i spil hos alle.

Der er forskellige traditioner for at uddanne sig i forskellige egne i regionen. Disse traditioner kan identificeres og anvendes som inspiration andre steder.

For at fremme, at et højere uddannelsesniveau i regionen også afspejles i højere velstand, skal kompetencerne svare til samfundets behov og udviklingspotentiale.

Der er behov for, at tilstrækkeligt mange har lyst og evner til at starte og drive virksomhed, samt at de kompetencer, som virksomheder og videninstitutioner har behov for til såvel drift som udvikling, er til stede.

Det har derfor høj prioritet at udvikle iværksætterkompetencer, internationalt udsyn og indblik, samt at erhvervslivet tager sin del af ansvaret for, at de nødvendige uddannelser udbydes.

For at fremme virksomhedernes konkurrenceevne på internationalt niveau, skal der bygges bro mellem videninstitutioner og virksomheder i hele regionen.

I 2030 tilbyder vi alle borgere et uddannelsessystem, der er fleksibelt og sammenhængende og desuden tilgodeser samfundets behov for viden og kompetente medarbejdere

Det vil sige:

- ▶ International viden bringes i spil i uddannelses- og forskningsinstitutioner samt i virksomheder.
- ▶ Der arbejdes med udgangspunkt i, at alle borgere skal have mulighed for at bringe deres talenter i spil. Det indebærer blandt andet, at drenges uddannelsesniveau kommer på højde med pigernes, og at stadig flere borgere vil forbedre deres læsefærdigheder og dermed få adgang til efteruddannelse, bedre jobmuligheder og højere livskvalitet.
- ▶ Stadig flere gennemfører ungdomsuddannelse, faglige uddannelser, videregående uddannelse og efteruddannelse.
- ▶ Der er fortsat adgang til flere forskellige ungdomsuddannelser i hele regionen. Efter- og videregående uddannelse udbydes fra synergiskabende campus i regionens større byer.
- ▶ Digitale løsninger anvendes, hvor det er relevant, både for at optimere kvaliteten af uddannelserne og for at fjerne barrierer for studerende, som bor langt fra en uddannelsesinstitution.
- ▶ Det sammenhængende uddannelsessystem er karakteriseret ved, at det opleves som enkelt at bevæge sig gennem uddannelsessystemet eller skifte spor i et uddannelsesforløb. Sammenhængen omfatter også adgang til et tilstrækkeligt antal lære- og praktikpladser, hvilket er afgørende for fremdriften i de unges uddannelse.
- ▶ Forskning og erhvervsliv er integrerede parter i udvikling af uddannelsessystemet. Hele undervisningssystemet har opmærksomhed på samfundets kompetencebehov, herunder innovation og internationalisering som elementer i kompetenceudvikling. Gennem studentervæksthuse sættes fokus på iværksætteri.

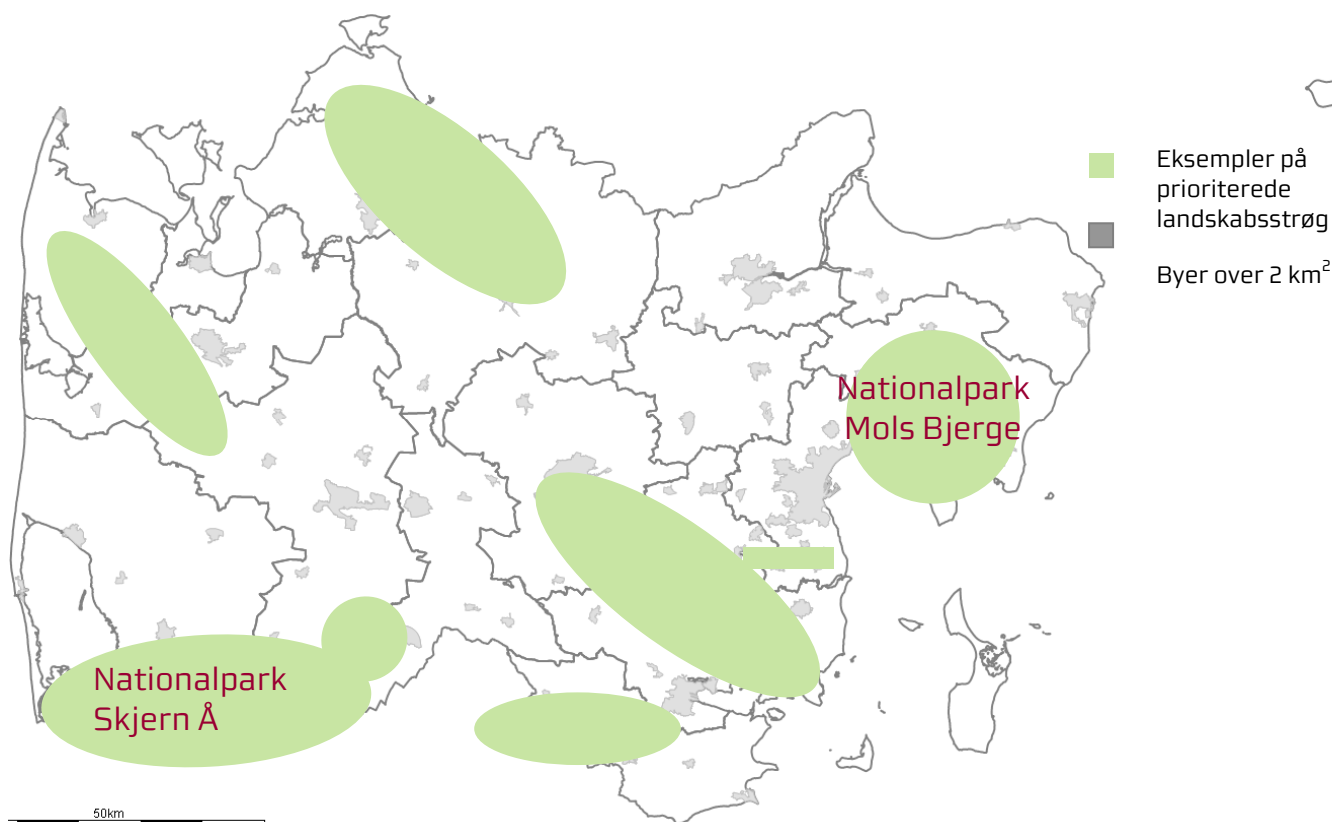
Det gør regionsrådet:

- ▶ I forbindelse med revision af Region Midtjyllands uddannelsespolitik, vil det blive undersøgt, hvorledes anerkendelse af, at alle har talenter, kan understøttes, og at disse bringes i spil. Yderligere vurderes, hvorvidt vejledningen i ungdomsuddannelse kan justeres, så uddannelsessystemet opleves som mere sammenhængende.
- ▶ Arbejder for nærhed i ungdomsuddannelserne, dog ikke på bekostning af kvaliteten i uddannelsen.
- ▶ Bidrager til initiativer der mindsker frafald fra uddannelser på alle niveauer.
- ▶ Tilbyder lære- og praktikpladser på egne institutioner, da studerende er katalysatorer for udvikling og videnstilførsel.
- ▶ Arbejder for, at højt uddannet arbejdskraft i større udstrækning anvendes i små og mellemstore virksomheder i hele regionen.
- ▶ Arbejder for dækning med digital infrastruktur med tilstrækkelig kapacitet til, at digitale netbaserede løsninger kan anvendes i hele regionen.
- ▶ Opmuntrer til en øget international udveksling af studerende med henblik på opnåelse af udsyn og inspiration.
- ▶ Deltager i europæiske og internationale netværk, analyser og projekter, der fremmer nye modeller og løsninger og interkulturelle kompetencer.

Det anbefaler Regionsrådet:

- ▶ Alle parter fokuserer på at styrke det sammenhængende uddannelsessystem, skabe mere fleksible overgange mellem uddannelsesinstitutionerne og mindske frafald i overgangene mellem de forskellige uddannelsesniveauer, herunder etablere lære- og praktikpladser.
- ▶ Relevante parter i udvikling af campus i Region Midtjylland bør fastlægge en strategi for synergi i uddannelserne.
- ▶ Vækstforum fortsat at styrke netværk og samarbejde mellem erhvervslivet, uddannelses- og forskningsinstitutionerne samt beskæftigelsesregionen for at styrke vidensniveauet i alle typer af virksomheder.

Byer og landskab

Region Midtjylland vil understøtte byernes rolle som katalysatorer for vækst, blandt andet ved at fremme samarbejder mellem byerne indbyrdes samt mellem by og opland. Når byernes roller skal udnyttes optimalt, skal byernes mangfoldighed og specialiseringer prioriteres.

Byer og opland er hinandens forudsætninger og supplerer hinanden i et samspil, med respekt for forskellighed.

Fortætning af byerne omkring hovedtransportårer samt øget anvendelse af digitalisering vil mindske transportbehov og byspredning. Øget tilgængelighed til landskabet og landbrugsproduktion må ske i gensidig respekt mellem jordbrugsdrift og rekreative formål.

Brugen af by og landskab må desuden ske i respektfuld sameksistens med ressourcerne under jordens overflade, bl.a. ved sikring af grundvandsressourcer.

Borgere og turister i Region Midtjylland værdsætter og tiltrækkes af de mange oplevelsesindtryk, vort landskab giver; med byer i varierende størrelse, søer, skove og marker, som appellerer til bevægelse og rekreation. Dette giver sundere borgere og basis for turistindtægter.

I 2030 indgår byer i samarbejde med deres opland og andre byer for at styrke hinanden og generere udvikling. Vi har sikret rent grundvand og jordbrug er i stigende grad overgået til bæredygtig drift

Det vil sige:

- ▶ Samarbejder på tværs af byer og det åbne land gør det muligt at etablere eller udbygge særlige styrkepositioner f.eks. på turismeområdet.
- ▶ Byudvikling understøtter koblingen af byer og oplandsbyer samt brug af kollektiv transport. Der er højst 10 minutters gang fra nye boligområder til offentligt tilgængelige arealer, som er indrettet til både rekreation og motion.
- ▶ Som supplement til nationalparkerne udpeger regionale aktører landskabsstrøg, der er særligt værdifulde for rekreation og oplevelse. Nationalparker og landskabsstrøg er trækplastre for bosætning og erhverv i oplandet. Her har fjernelse af skæmmende eller faldefærdige bygninger høj prioritet.
- ▶ Kendte forureninger, der kan true grundvandsmagasinerne, er under kontrol, og vi kan stadig forsyne regionen med rent, ubehandlet drikkevand. Regionens råstoffer udvindes i takt med behovet og under hensyntagen til dem, der berøres af udvindingen.
- ▶ Ressourcerne i det åbne land anvendes bæredygtigt under hensyntagen til de mange interesser der er knyttet til ressourcerne. Det samlede areal i økologisk drift fordobles inden 2020.

Det gør regionsrådet:

- ▶ Understøtter samarbejder, hvor byer og opland kobles med henblik på at fastholde og udvikle styrkepositioner. Det gælder f.eks. kystturisme, erhvervsturisme og kultur.
- ▶ Indsamler regionale, nationale og internationale erfaringer og formidler mulighederne for at understøtte udviklingen af mere attraktive byer, herunder også landsbyer, og landskabsstrøg samt nationalparker.
- ▶ Uddeler årligt en pris til en landsby eller gruppe af landsbyer, der har vist særligt engagement eller særlig udvikling, som kan inspirere andre.
- ▶ Fremmer kvalitetsforbedring i landskabsstrøg, herunder fremme af biodiversitet, fravær af skæmmende bebyggelse og omdannelse af byareal til anden anvendelse.
- ▶ Fremmer brugerinteressen for og udviklingen af bæredygtig fødevarerproduktion ved gennemførelse af innovative initiativer regionalt samt ved øget anvendelse af lokalt producerede og økologiske produkter i egne kantiner og madordninger.
- ▶ Prioriterer rensning af grundvandstruende forureninger højt.

Det anbefaler regionsrådet:

- ▶ Staten at gøre det muligt for kommunerne at foretage byudvikling i udpegede OSD-områder (områder med særlige drikkevandsinteresser) under forudsætning af, at der foretages nødvendig sikring af grundvandsressourcen.
- ▶ Staten at fremme udvikling af de nødvendige værktøjer til sikring af grundvandet også i byområder.
- ▶ Staten at gøre det muligt at realisere byudvikling ved, om nødvendigt, at dispensere fra beskyttelseslinjer, når tilsvarende areal i regionen udtages af bymæssig anvendelse.
- ▶ Staten at gøre det muligt at pålægge særlige ruter for transport af udvundne råstoffer med henblik på at tage hensyn til bebyggelser og rekreative områder.
- ▶ Kommunerne at overveje i større omfang at lade råstofgrave efterbehandle, så de kan anvendes til rekreative formål.

Mobilitet

Regionskort med **vision 2030** for

- hovedvejsforbindelser mellem de større byer og naboregioner
- lufthavne
- havne
- mobildækning og digital infrastruktur

Høj mobilitet er afgørende for, at borgere og virksomheder i Region Midtjylland kan få optimale betingelser for at trives og udvikles. Infrastrukturen er et vigtigt redskab for at understøtte den regionale udvikling.

EU-Kommissionens hvidbog om transport i 2050 af marts 2011 lægger retningen fremtidens udvikling, der skal satse på tre områder:

- ▶ Forbedring af alle former for køretøjers energieffektivitet
- ▶ Optimering af multimodale logistikkæder
- ▶ Trafikstyrings- og informationssystemer og markedsbaserede incitament

Effekt målet for EU's transportindsats er, at transportsektorens CO₂-emissioner nedskæres med 60 % inden 2050.

Infrastrukturen i Region Midtjylland skal være tidssvarende og være i stand til at skabe en region i balance med god fremkommelighed og gode forbindelser til omverden. Regionsrådet og de 19 kommuner står derfor sammen om 5 højt prioriterede infrastrukturelle investeringer:

- ▶ Fast forbindelse over Kattegat til hurtigtog og biler
- ▶ Højklasset vej/motorvej mellem Viborg og Aarhus
- ▶ Udvidelse af motorvej E45 fra Randers til Kolding
- ▶ Motorvej mellem Herning og Holstebro Nord
- ▶ Letbane i Aarhus-området med muligheder for senere udbygning

Den kollektive trafik skal udgøre et sammenhængende net, hvilket sikres ved koordinering og samarbejde mellem regioner, kommuner, trafikselskaber og andre aktører. Den kollektive trafik skal være hurtig, attraktiv og energieffektiv.

I 2030 har vi udbygget vejnettet, indført miljøvenlige kollektive transportløsninger samt et fintmasket digitalt højhastighedsnetværk. Det giver fri tilgængelighed for borgere, varer og informationer - i regionen og i samspil med omverdenen

Det vil sige:

- ▶ Infrastruktur og trafikale tilbud har en kvalitet, der tiltrækker vækstbærende virksomheder og institutioner til regionen.
- ▶ Den faste forbindelse over Kattegat muliggør en transporttid på 1 time med tog mellem Østjylland og Hovedstaden. Dette øger konkurrenceevnen og underbygger et stærkt og sammenhængende uddannelses- og arbejdsmarked.
- ▶ Den kollektive trafik er en stærk konkurrent til bilen, idet den er hurtig, energieffektiv og koordineret. Der er etableret letbane i Østjylland og skabt sammenhæng i hele jernbanenet.
- ▶ Regionen er en del af EU's overordnede transeuropæiske transportnet TEN-T for sø, vej og jernbane. Således er der gode togforbindelser fra regionen til det europæiske højhastighedsjernbanenet.
- ▶ Sø- og jernbanetransporten udgør et bæredygtigt alternativ og supplement til vejtransporter i Europa. Havnene i regionen understøtter således en bæredygtig udvikling i det samlede nationale og regionale transportnet.
- ▶ Én interkontinental lufthavn i Danmark og vestdanske lufthavne med daglige intereuropæiske ruteflyvninger fastholdes.
- ▶ Mobilforbindelse og bredbånd med tidssvarende høj kapacitet i hele regionen er afgørende for regionens udvikling – blandt andet for bosætning, erhvervsliv og uddannelse.

Det gør regionsrådet:

- ▶ Arbejder for at skabe de bedste rammer for en mobilitet, der styrker produktivitet, viden og levevilkår i regionen.
- ▶ Arbejder sammen med Kattegatkomitéen for at få staten til at udarbejde et grundlag for en principbeslutning om en fast Kattegatforbindelse.
- ▶ Stimulerer til regionalt samarbejde om bæredygtig transport med kommuner, trafikselskaber, trafikoperatører, virksomheder og ansvarlige for bestilling og levering af transportydelser.
- ▶ Indgår i samarbejder om udvikling af fleksible kollektive trafikløsninger og øvrig social offentlig finansieret transport i tyndt befolkede egne.
- ▶ Deltager aktivt i samarbejdet med staten, kommuner og Midttrafik om udvikling af letbanebetjeningen i Østjylland.
- ▶ Samarbejder nationalt og internationalt om kobling af regionen via højhastighedsbaner og veje, som del af EU's overordnede TEN-T-net (Transeuropæiske Transportnet).
- ▶ Samarbejder med havnene om udviklingsprojekter, som kan være med til at underbygge og udvikle havnenes betydning for en bæredygtig transport.
- ▶ Arbejder for digitale højhastighedsforbindelser overalt i regionen og fremmer udviklingen af digitale samarbejdsformer, så afstand ikke er en barriere.

Det anbefaler regionsrådet:

- ▶ Staten i samarbejde med relevante aktører at udarbejde en national mobilitetsplan.
- ▶ Staten at etablere en brugerbetalt fast Kattegatforbindelse.
- ▶ Staten at fremme baneinvesteringer, der kan nedbringe rejsetiden på hovedstrækningerne samt at forbedre trafikbetjeningen på sidestrækningerne.
- ▶ Stat og kommuner at lade mobilitet og tilgængelighed indgå som centrale elementer i den fysiske planlægning.
- ▶ Stat, kommuner og trafikselskaber at samarbejde med regionen om udvikling af den kollektive trafik gennem forsøg.
- ▶ Kommuner og trafikselskaber at sikre fleksible transporttilbud, hvor der ikke er passagergrundlag for rutetrafik.
- ▶ Relevante aktører at sikre gode skiftemuligheder mellem cykel-, tog- og bustrafik.
- ▶ Staten at sikre fuld mobildækning og dataforbindelse med tidssvarende høj kapacitet.

Erhverv

SØGER IDE

MED IDE

ALLEREDE IVÆRKSÆTTER

www.innofactory.dk, Det virtuelle studentervæksthus.

Erhvervslivet er afgørende for en høj levestandard for borgerne. Erhvervslivets udvikling og relationer globalt er afgørende for, at Region Midtjylland kan være en økonomisk, miljømæssig og social bæredygtig international vækstregion.

Virksomheder i Region Midtjylland er i global konkurrence med krav om høj produktivitet, værdiskabelse og omstillingsparathed, samt evner til at udnytte de nye globale markeder.

Bæredygtighed er et stadig stærkere opmærksomhedsområde og baggrund for fremtidige produkter og markedsandele.

Region Midtjylland vil derfor bidrage til at skabe de bedste forudsætninger, for at virksomhederne klarer sig godt og bæredygtigt i den globale konkurrence.

Region Midtjylland vil bidrage til at sikre, at de fornødne kompetencer til såvel produktion som udvikling er tilgængelige. I regi af Vækstforum understøttes innovation og internationalisering, hvor virksomhederne i regionen har særlige styrkepositioner. Dette gælder også energi, fødevarer, turisme og velfærdsteknologi.

I 2030 er der skabt et globalt konkurrencedygtigt erhvervsliv, der baserer sig på bæredygtig vækst og har formået at omsætte samfundets udfordringer til forretning

Det vil sige:

- ▶ Virksomhederne genererer vækst via øget samspil med videninstitutioner i ind- og udland om de relevante erhvervsstyrkepositioner.
- ▶ Med henblik på at øge de unges fremtidige kvalificering til og beskæftigelse i erhvervslivet indgår flere virksomheder i samarbejdsforløb med viden- og uddannelsesinstitutionerne.
- ▶ Det offentlige understøtter virksomhedernes udvikling og konkurrenceevne ved i stigende grad at efterspørge bæredygtige løsninger – også dem, der endnu ikke er opfundet. Gerne i form af offentlig-privat innovation eller offentlig-private partnerskaber.
- ▶ Stadig flere virksomheder i regionen deltager aktivt i at udvikle og implementere løsninger på miljø- og klimaudfordringerne – også på internationalt niveau.
- ▶ Større udbredelse af produktionsmetoder, der har fokus på at reducere ressourceforbrug, herunder energiforbrug og affaldsmængde.
- ▶ Såvel offentlige som private arbejdsgivere er opmærksomme på de ressourcer og kompetencer, der findes blandt ikke-erhvervsaktive, og de medvirker positivt til at inddrage eksempelvis seniorer, indvandrere og handicappede i arbejdsstyrken.

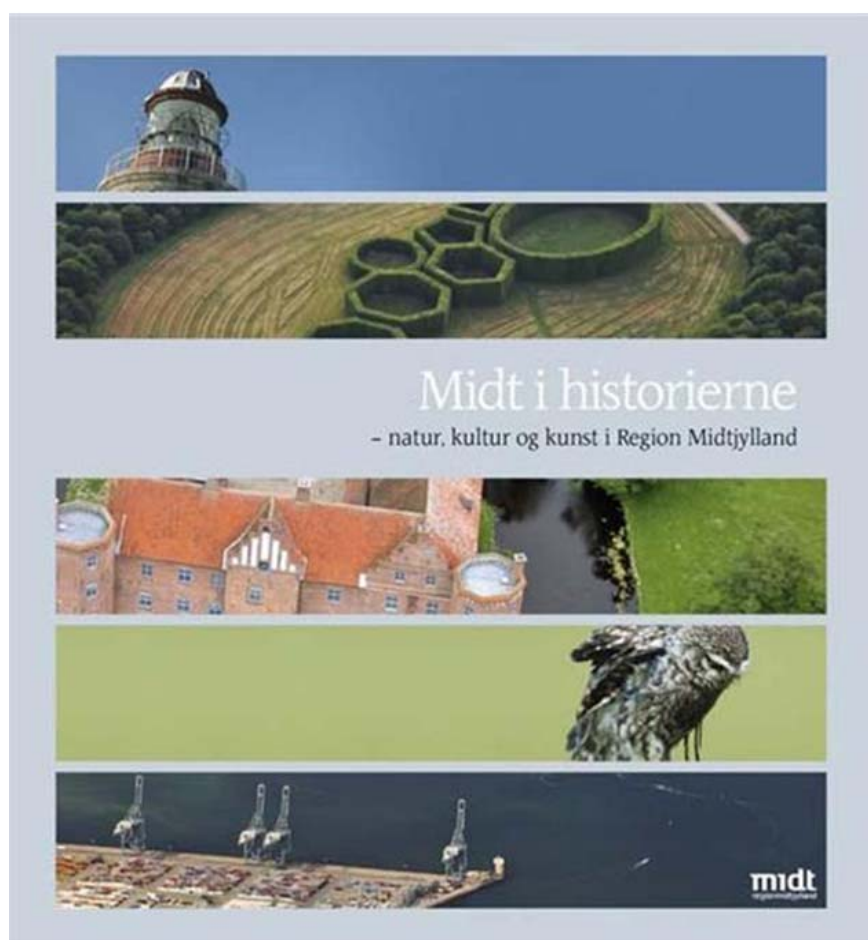
Det gør regionsrådet

- ▶ Efterspørger aktivt bæredygtige løsninger i forbindelse med drift, indkøb og projektering.
- ▶ Det nye universitetshospital i Skejby og de nye hospitaler i Gødstrup og Viborg fremmer erhvervsudvikling ved at efterspørge bæredygtige og innovative løsninger på sundheds- og velfærdsteknologiske udfordringer.
- ▶ Skaber samarbejder på nationalt og internationalt plan, som kobler viden med relevante erhvervsstyrkepositioner.
- ▶ Fremmer offentligt-private samarbejder blandt andet med henblik på at realisere målene i den regionale udviklingsplan.
- ▶ Arbejder aktivt for at fremme internationale relationer, som styrker det globale udsyn for virksomheder og borgere.
- ▶ Arbejder for mobildækning og højhastighedsbredbånd over alt i regionen for herved at muliggøre virksomhedsetablering og bosætning – også i de tyndt befolkede områder, som udnytter og forudsætter intelligent brug af nye teknologier.
- ▶ Arbejder for en bedre infrastruktur, der fremmer mobilitet for pendlere og virksomheder.

Det anbefaler regionsrådet:

- ▶ Relevante aktører fortsat bestræber sig på at skabe bedre sammenhæng mellem beskæftigelses-, uddannelses- og erhvervsudviklingsområderne.
- ▶ Vækstforum fortsat styrker internationalisering og lægger vægt på at understøtte uddannelse og kompetenceudvikling, innovation, iværksætteri samt digitalisering.

Kultur

Kultur er drivkraft for udvikling, nytænkning og livskvalitet. Kultur er vigtig for såvel borgerne, erhvervslivet som de besøgende.

Aarhus 2017 er et eksempel på, at kultur kan anvendes strategisk og skabe sammenhæng: Kultur kan forandre!

De kulturelle aktører i regionen er dels kulturinstitutionerne og dels øvrige kreative individer eller grupper. Ved at bringe de kulturelle aktører i samspil med eksempelvis erhvervslivet er der basis for udvikling hos begge parter. Måske påvirkes erhvervslivet ved samspillet til at tænke mere kreativt, og dermed se nye muligheder, og den kulturelle aktør bliver inspireret til i højere grad at gøre en forretning ud af sin kunst.

I 2030 er alle opsat på at bringe kreative kompetencer i spil. Kulturlivet i Region Midtjylland favner fortid, nutid og fremtid

Det vil sige:

- ▶ De kulturelle tilbud inviterer borgerne til at deltage aktivt i regionens kreative og kulturelle liv.
- ▶ Det kulturelle liv bidrager til anerkendelse og åbenhed over for dem, der skiller sig ud og udfordrer det givne.
- ▶ Det kulturelle liv i regionen fungerer som magnet for turister, studerende, arbejdskraft og erhvervsliv.
- ▶ Kulturelle tilbud og særkender bidrager til, at turismeudviklere, byer og kulturinstitutioner sammen kan skabe fritids- og kulturtilbud af international standard.
- ▶ Kulturinstitutioner, erhvervsliv og foreningsliv samarbejder om at udvikle regionens kulturelle styrker. En del af dette arbejde foregår i regi af det regionale kulturprojekt Aarhus 2017 og forventes at bidrage til udvikling langt ud over kulturområdet. Aarhus 2017 har temaet "Gentænk" og sætter fokus på demokrati, mangfoldighed og bæredygtighed.
- ▶ Unge skal understøttes i deres evner som fornyere i kreative kunstneriske og erhvervsmæssige sammenhænge.

Det gør regionsrådet:

- ▶ Bidrager til at realisere kreative og kulturgivne potentialer i regionen til gavn for borgere og erhvervsliv, herunder også turisterhvervet.
- ▶ Understøtter kulturel udvikling eksempelvis kulturfaglige netværk på tværs af faggrænser og geografiske grænser, samt internationalt samarbejde og udsyn gennem kulturpolitikken for Region Midtjylland.
- ▶ Initierer sparring mellem regionale aktører om udvikling af en kreativ og innovativ kultur karakteriseret ved inklusion, ressourceansvarlighed og kreativ virkelyst.
- ▶ Fremmer samspil mellem kulturelle aktører og erhvervsliv og uddannelsesinstitutioner med henblik på at fremme kreativ udvikling.

Det anbefaler regionsrådet:

- ▶ Alle aktører at anvende kultur som drivkraft for udvikling.

Sundhed

www.cfmoller.com, Det Nye Universitetshospital i Aarhus

Sundhedsvæsenets nærhed, tilgængelighed og kvalitet er væsentligt, når det gælder borgernes tryghed. Dette sikres gennem de lokale praktiserende læger, de decentralt placerede akutklinikker og sundhedshuse, som kombineret med telemedicin og behandling i hjemmet sikrer nærhed.

Derudover skal der være adgang til de bedste, højt specialiserede kompetencer på få store hospitaler i regionen.

Sundhedsvæsen og borgernes trivsel rummer begge potentiale for erhvervsudvikling. De store milliardinvesteringer i det nye universitetshospital i Skejby og hospitalerne i Gødstrup og Viborg

kombineres med Vækstforums erhvervsudviklingsstrategi med henblik på at fremme nye innovative løsninger.

Hospitalerne er store uddannelsessteder, som sammen med Professionshøjskolen VIA University og Aarhus Universitet forestår praktik og uddannelse for et stort antal studerende hvert år.

Mange faktorer indvirker på borgernes trivsel og sundhed, eksempelvis sociale forhold, uddannelse og tilknytning til arbejdsmarkedet. Det velfungerende samarbejde mellem regionen og kommunerne om sundhedsfremme er her af stor betydning.

I 2030 tilbyder vi alle borgere et sundhedstilbud blandt de bedste i Europa – et sammenhængende system, der understøtter ansvar for egen trivsel

Det vil sige:

- ▶ Borgerne har lige mulighed for rådgivning, undersøgelse og behandling af høj kvalitet i sundhedsvæsenet. I nogle tilfælde er velfærdsteknologiske og telemedicinske løsninger med til at sikre dette.
- ▶ Decentrale basale sundhedsydelser supplerer højt specialiserede behandlingstilbud på hospitaler, der kan rekruttere de bedste specialkompetencer.
- ▶ Et sammenhængende og smidigt sundhedsvæsen med fokus på den enkeltes patientforløb prioriteres højt – af hensyn til kvalitet, effektivitet og borgerne.
- ▶ Flere borgere oplever at have et godt helbred, både på grund af faktiske sundhedstilstand og oplevelse af at høre til – eksempelvis på arbejdsmarkedet og i forskellige sociale sammenhænge.
- ▶ Borgerne har forbedret sundhedsmæssig effekt af gode kost-, ryge-, alkohol-, motionsvaner. Sundhedsvæsenet støtter den enkeltes indsats for en sund livsstil.
- ▶ Kroniske sygdomme og multisygdom, altså to eller flere sygdomme hos en enkelt person, har store omkostninger for både samfundet og borgere, Derfor får de særlig opmærksomhed – såvel i forhold til forebyggelse som behandling.

Det gør Regionsrådet:

- ▶ Arbejder for at det nære sundhedsvæsen (inkl. praktiserende læger og sundhedshuse), den præhospitale indsats og hospitaler samarbejder om helhed, kvalitet, datatilgængelighed og smidighed i patientforløb.
- ▶ Samler specialiserede kompetencer på få hospitaler i regionen med forskningsforpligtelser i internationalt forskningssamarbejde via Aarhus Universitetshospital.
- ▶ Understøtter etablering af sundhedshuse/lægehuse i områder med længere afstand til akuthospital. Herunder initierer samarbejde med kommuner og praksissektor om at forebygge, at mangel på praktiserende læger opstår.
- ▶ Understøtter udviklingen og anvendelse af velfærdsteknologiske og telemedicinske muligheder for diagnostik, behandling og opfølgning. Udviklingen og anvendelsen af disse teknologier og muligheder kan ske i offentlig-privat samarbejde.
- ▶ Arbejder for at uddannelser rettet mod behandlingssystemet også rettes mod forebyggelse. Etablerer et center i det nye Aarhus Universitetshospital i Skejby for alle regionens hospitaler, der rummer efteruddannelse og udvikling af velfærdsteknologi tæt på patienterne og i samarbejde med erhvervslivet.
- ▶ Arbejder for sundhedsmæssig forebyggelse og forbedring af folkesundheden ved at forstærke allerede igangværende indsatser for regional udvikling inden for uddannelse, arbejdsmarked, trafik, miljø mv., så de fremmer social inklusion og personlig bevidsthed.
- ▶ Fremmer at langsigtede faglige og bæredygtige hensyn afspejles i økonomiske prioriteringer og sundhedsfremmeaftaler.
- ▶ Sikrer god adgang til hospitalerne gennem forbedret infrastruktur, letbane mv.

Det anbefaler Regionsrådet:

- ▶ Alle aktører at være opmærksomme på deres rolle i forebyggelse af livsstilssygdomme – eksempelvis ved at bidrage til gode kost-, ryge-, alkohol- og motionsvaner.
- ▶ Alle offentlige og private arbejdspladser og institutioner at sikre sund mad i kantiner og køkkener.
- ▶ Stat og kommuner at sikre borgernære rekreative arealer, der kan fremme lysten til fysisk aktivitet og motion for alle.
- ▶ Vækstforum at bidrage til samspil mellem erhvervsudviklingsstrategi og Regionsrådets sundhedsstrategi.
- ▶ Kommuner ved deres planlægning at muliggøre etablering af sundhedscentre med regionale, kommunale og private sundheds- og forebyggelsestilbud.

Den regionale udviklingsplan er en udviklingsstrategi

Den regionale udviklingsplan skal ses som et fælles projekt mellem regionen, kommunerne, erhvervslivet og de øvrige aktører i regionen. Den udarbejdes af Regionsrådet og skal på grundlag af en helhedsvurdering beskrive en ønskelig fremtidig udvikling for regionens byer, landdistrikter og udkantsområder samt for natur og miljø, herunder rekreative formål, erhverv og turisme, beskæftigelse, uddannelse og kultur.

Derudover skal udviklingsstrategien sikre sammenhæng mellem og bygge på:

- ▶ Vækstforums erhvervsudviklingsstrategi
- ▶ Lokale og regionale Agenda21-strategier
- ▶ Andre regionale strategier og planer, eksempelvis for uddannelse og kultur

Agenda21

Denne regionale udviklingsplan er samtidigt Agenda21-strategi for Region Midtjylland. Kommuner og andre regionale aktører, der ønsker at tage den til sig, supplerer i lighed med Region Midtjylland med handlingsrettet lokal Agenda21-strategi.